

[View the original article](#)

سیاسی

آغاز صادرات نفت ایران به تاجیکستان؛ آمریکا درباره امکان تحریم‌های ثانویه هشدار داد

فرنگیس نجیب‌الله بخش تاجیک رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی

۱۴۰۵/مهر/۱۰



تاجیکستان اعلام کرده که دریافت نفت و فرآورده‌های نفتی از ایران را آغاز کرده است؛ اقدامی که می‌تواند منبع تازه‌ای برای تأمین انرژی این کشور باشد که از دیرباز بخش عمده سوخت مورد نیاز خود را از روسیه تأمین می‌کند.

وزارت انرژی و منابع آب تاجیکستان به خبرگزاری آسیا پلاس گفته است ارسال محموله‌ها از اواخر ماه اوت و پس از مذاکرات دو کشور برای گسترش همکاری‌ها در بخش نفت و گاز آغاز شد.

این وزارتخانه حجم محموله‌ها، شرایط تجاری این مبادلات یا نحوه انتقال نفت و فرآورده‌های نفتی ایران به تاجیکستان را اعلام نکرده است.

این اقدام در عین حال این پرسش را مطرح کرده که آیا تجارت با ایران می‌تواند تاجیکستان را در معرض تحریم‌های ثانویه آمریکا قرار دهد؛ به‌ویژه در شرایطی که واشینگتن فشار بر درآمدهای نفتی جمهوری اسلامی را افزایش داده است.

جیجی اوکانل، سخنگوی وزارت خزانه‌داری آمریکا، گفت این وزارتخانه دربارهٔ موارد مشخص ادعای نقض تحریم‌ها اظهارنظر نمی‌کند، اما هشدار داد که فعالیت در بخش‌های نفت و پتروشیمی ایران با خطر فزایندهٔ تحریم روبه‌رو است.

او در پاسخ ایمیلی به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت: «هر کس تصمیم بگیرد به فعالیت در این بخش ادامه دهد، مسئولیت این خطر را نیز خود می‌پذیرد.»

تاجیکستان از ایران خواسته است سالانه تا دو میلیون و ۵۵۰ هزار تن نفت خام و فرآورده‌های نفتی، از جمله بنزین، گازوئیل و سوخت هواپیما، برای این کشور تأمین کند. با این حال، این رقم سقف درخواستی تاجیکستان است و به معنای واردات این میزان نفت و فرآورده‌های نفتی از ایران نیست.

روی آوردن به منابع ایران می‌تواند راه دیگری برای تأمین نیازهای تاجیکستان باشد، هرچند صرفه اقتصادی و مسائل لجستیکی انتقال حجم زیادی از نفت ایران به تاجیکستان، کشوری محصور در خشکی، همچنان روشن نیست.

این توافق در حالی صورت گرفته که تأمین سوخت تاجیکستان از روسیه همچنان با ابهام روبه‌رو است. روسیه در نیمه نخست سال ۲۰۲۶ بیش از ۹۱ درصد واردات فرآورده‌های نفتی تاجیکستان را تأمین کرده بود.

کمبود سوخت در روسیه و محدودیت‌های صادراتی این کشور، که حملات پهپادی اوکراین به پالایشگاه‌های نفت روسیه آن را تشدید کرده، تاجیکستان و دیگر کشورهای آسیای میانه را به جست‌وجوی منابع جایگزین واداشته است.

مقام‌های تاجیکستان در ماه ژوئیه گفته بودند برای تأمین سوخت مورد نیاز در آینده با کشورهای همسایه در حال مذاکره‌اند.

پرویز ملاجانوف، تحلیلگر سیاسی تاجیک، می‌گوید تلاش برای تأمین انرژی از ایران تا حدی ناشی از نیاز تاجیکستان به یافتن منابع جایگزین است.

بهبود روابط

ارسال محموله‌های ایرانی در شرایطی آغاز شده که روابط تهران و دوشنبه نیز رو به بهبود است.

ادوارد لمون، رئیس انجمن آکسوس برای امور آسیای میانه، می‌گوید: «خبر آغاز فروش نفت ایران به تاجیکستان در حالی منتشر شده که روابط دوشنبه و تهران رو به بهبود است و دو کشور به یکدیگر نزدیک‌تر شده‌اند.»

تاجیکستان و ایران، که پیوندهای زبانی و تاریخی نزدیکی دارند، در سال ۱۹۹۲ روابط دیپلماتیک برقرار کردند. وزارت خارجه تاجیکستان می‌گوید حجم تجارت دوجانبه در سال ۲۰۲۵ با افزایش ۲۸ درصدی نسبت به سال قبل به ۴۳۸ میلیون دلار رسید و دو کشور بیش از ۲۰۰ توافق‌نامه و یادداشت تفاهم امضا کرده‌اند.

در نشست کمیسیون مشترک بین‌دولتی تاجیکستان و ایران که ماه مه در دوشنبه برگزار شد، مقام‌های دو کشور دربارهٔ انرژی، حمل‌ونقل، صنعت، سرمایه‌گذاری، علم و فناوری گفت‌وگو کردند.

دو کشور در زمینه دفاعی نیز همکاری دارند. ایران و تاجیکستان در سال ۲۰۲۲ یک مرکز تولید پهپاد در دوشنبه افتتاح کردند که برای ساخت پهپادهای ابابیل-۲ با طراحی ایرانی راهاندازی شده است.

با این حال، روابط دو کشور همواره نزدیک نبوده است. مناسبات تهران و دوشنبه در اواسط دهه ۲۰۱۰ به شدت تیره شد. در آن زمان، دولت تاجیکستان نسبت به حمایت ادعایی تهران از حزب نهضت اسلامی تاجیکستان، که فعالیت آن در این کشور ممنوع شده است، ابراز نگرانی می‌کرد.

دوشنبه در سال ۲۰۱۷ همچنین جمهوری اسلامی را به دست داشتن در مجموعه‌ای از قتل‌های سیاسی در تاجیکستان در دهه ۱۹۹۰ متهم کرد؛ اتهاماتی که تهران رد کرد.

روابط دو کشور از اوایل دهه ۲۰۲۰ رو به بهبود گذاشت. امامعلی رحمان، رئیس‌جمهور تاجیکستان، در سال ۲۰۲۲ به تهران سفر کرد و دو طرف متعهد شدند روابط دیپلماتیک، تجاری و امنیتی خود را تقویت کنند.

بیشتر در این باره:

پیامدهای اقتصادی که جنگ ایران برای آسیای مرکزی داشته است



مسئله تحریم‌ها

یک هیئت تاجیکستانی که در ماه اوت به تهران سفر کرده بود، با مقام‌های ایرانی در حوزه‌های فرآورده‌های نفتی و راه‌آهن گفت‌وگو کرد. به‌گفتهٔ سفارت تاجیکستان در تهران، تأمین انرژی و مسائل لجستیکی از جمله موضوعات مورد بحث در این دیدارها بود.

اما گسترش همکاری‌های انرژی با ایران، همزمان با افزایش فشار آمریکا بر ایران می‌تواند برای تاجیکستان پیامدهایی نیز داشته باشد.

بر اساس مقررات تحریمی آمریکا علیه ایران، شرکت‌ها و مؤسسات مالی خارجی ممکن است به دلیل انجام برخی معاملات عمده مرتبط با نفت و فرآورده‌های نفتی ایران هدف تحریم قرار گیرند.

جیجی اوکانل همچنین بر خطر تحریم‌های ثانویه برای کسانی که به تجارت با حکومت ایران ادامه می‌دهند تأکید کرد و گفت هر نهادی که از طرف ایران به پول‌شویی یا دور زدن تحریم‌ها کمک کند، ممکن است دسترسی خود به نظام مالی آمریکا را از دست بدهد.

وزارت خزانه‌داری آمریکا بارها دربارهٔ خطر تحریم در ارتباط با نفت ایران هشدار داده و در ماه اوت اعلام کرد دامنه فعالیت‌هایی که می‌توانند به اعمال تحریم‌های ثانویه منجر شوند، گسترش یافته است.

یک سخنگوی وزارت خارجه آمریکا نیز در پاسخ ایمیلی به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت ایالات متحده به تلاش برای «مختل کردن، افشا و برچیدن» فعالیت‌های نظامی و مرتبط با اشاعه تسلیحاتی ایران، شبکه‌های تأمین تجهیزات، عملیات سایبری مخرب و تجارت غیرقانونی نفت که به‌گفته واشینگتن به تداوم «رفتار مخرب» حکومت ایران کمک می‌کند، ادامه خواهد داد.

این سخنگو از جامعهٔ بین‌المللی خواست همراه با ایالات متحده، افراد و نهادهای دخیل در این فعالیت‌ها را پاسخگو کند.

ادوارد لمون می‌گوید تاجیکستان در گسترش خرید از ایران باید خطر تحریم‌های ثانویه را نیز در نظر بگیرد و تأکید می‌کند: «تاجیکستان هم می‌تواند در معرض چنین تحریم‌هایی قرار گیرد.»

با این حال، لمون می‌افزاید که میزان همکاری تاجیکستان و ایران نیز می‌تواند بر نحوه برخورد واشینگتن با روابط دو کشور تأثیر بگذارد: «سطح این همکاری در مقایسه با کشورهای مانند روسیه یا چین بسیار پایین است.»

پرویز ملاجانوف نیز می‌گوید تاجیکستان در حالی که منافع اقتصادی خود را دنبال می‌کند، در پی ایجاد توازن در روابطش با ایالات متحده، روسیه، چین، ترکیه و دیگر قدرت‌هاست.

او تأکید می‌کند: «حفظ توازن دیپلماتیک بسیار دشوار است، زیرا این قدرت‌های جهانی اغلب دستورکارهای متضادی دارند.»

در حال حاضر هنوز مشخص نیست که آیا نفت ایران می‌تواند به جایگزینی قابل توجه برای واردات از روسیه تبدیل شود یا نه.

رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی برای دریافت توضیح با وزارتخانه‌های انرژی و امور خارجه تاجیکستان تماس گرفته، اما تاکنون پاسخی دریافت نکرده است.

این مطلب بخشی از:

گزارش‌های خبری

بایگانی

سیاسی

ایران